

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i sociologisk demografi, 240 högskolepoäng

Studieplanen för utbildning på forskarnivå i sociologisk demografi är fastställd av samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden vid Stockholms universitet 2007-05-31, senast reviderad 2015-11-17.

Allmänna bestämmelser rörande utbildningen på forskarnivå återfinns i högskoleförordningen (HF), kapitlen 6 och 7.

Utbildningen på forskarnivå ges i den omfattning tillgängliga resurser medger.

1. Mål för utbildningen

1.1. För licentiatexamen skall doktoranden:

Kunskap och förståelse

- visa kunskap och förståelse inom den demografiska sociologins område, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,

- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

1.2. För doktorexamen skall doktoranden:

Kunskap och förståelse

- visa brett kunnande inom demografi med sociologisk inriktning och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med kvantitativa och demografiska metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer.
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,

- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till demografins kunskapsutveckling,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling,
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

2. Behörighet och förkunskapskrav

2.1. Grundläggande behörighet (enligt HF)

Grundläggande behörighet till utbildning på forskarnivå har den som har antingen

1. avlagt en examen på avancerad nivå,
2. fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller,
3. på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Institutionsstyrelsen får för enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl.

2.2. Särskild behörighet

Utöver de grundläggande behörighetskraven måste doktoranden uppfylla följande krav på särskild behörighet:

1. utfört självständigt forskningsarbete inom demografi eller ett närbesläktat ämne som dokumenterats i en uppsats eller annat skrivet arbete
2. tillräckliga kunskaper i engelska för att kunna tillgodogöra sig undervisning och kurslitteratur. All kurslitteratur är på engelska och de flesta kurser inom utbildningen på forskarnivå har sin undervisning enbart på engelska.

3. Antagning

Möjlighet att söka till utbildning på forskarnivå i sociologisk demografi ges vår (sista ansökningsdag 1/3) och höst (sista ansökningsdag 1/10), i den omfattning tillgängliga resurser medger. Platser utlyses senast en månad före sista ansökningsdag. Vid ansökan skall den sökande bifoga en forskningsplan av vilken framgår det ämnesområde och det syfte doktoranden har för avhandlingen. Också sökandes meritförteckning samt tidigare skrifter och övriga handlingar som den sökande önskar åberopa skall bifogas.

I samband med antagningen ska finansieringen vara ordnad för hela studietiden (motsvarande fyra års heltidsstudier). Finansieringen dokumenteras i en finansieringsplan som godkänns av prefekten tillsammans med respektive sökande och handledare.

Ansökningstillfällen annonseras på institutionens och demografiska enhetens hemsida. Urvalet av de sökande genomförs av en antagningsgrupp som tillsätts av prefekten efter samråd med kollegiet för forskning och utbildningen på forskarnivå. Studierektorn för utbildningen på forskarnivå är sammankallande för gruppen. Innan institutionsstyrelsen tar beslut om antagning kan intervjuer göras med de främsta kandidaterna.

4. Urval

Den eller de sökande som bedöms har bäst förutsättningar att nå målen för forskarutbildningen erbjuds doktorandplats. De indikatorer som används för att bedöma dessa förutsättningar är:

- kvalitet i den sökandes tidigare skrifter och övriga meriter
- den planerade forskningens originalitet, genomförbarhet och potentiella bidrag till fältet sociologisk demografi

- möjligheten för institutionen att erbjuda adekvat handledning givet den planerade forskningen
- dokumenterad kompetens i demografisk forskning

5. Utbildningens innehåll och uppläggning

5.1. Utbildningens uppläggning

Inom utbildningen på forskarnivå i sociologisk demografi finns dels licentiatexamen, dels doktorsexamen.

Licentiatexamen omfattar totalt 120 högskolepoäng, varav 45 högskolepoäng skall utgöras av kurser och 75 högskolepoäng utgöras av ett vetenskapligt arbete. Det är inte obligatoriskt att före doktorsexamen ta licentiatexamen. En licentiatexamen kan utökas till doktorsexamen genom att ytterligare kurspoäng tas och genom att licentiatuppsatsen utökas till en doktorsavhandling.

Studietiden för att uppnå doktorsexamen är fyra års heltidsstudier och omfattningen är 240 högskolepoäng. Utbildningen består av en kursdel om 75 högskolepoäng och en avhandlingsdel omfattande 165 högskolepoäng.

Avhandlingsarbetet är det viktigaste momentet i utbildningen på forskarnivå. Avhandlingen skall baseras på ett självständigt vetenskapligt arbete inom området sociologisk demografi.

I utbildningen på forskarnivå ingår även att aktivt delta i den högre seminarieserien och den demografiska kollokvieserien som ges vid institutionen. Det innebär att doktoranden skall presentera avhandlingskapitel på seminarium samt kommentera andras framlagda arbeten. Inom det första läsåret bör doktoranden inom ramen för den demografiska kollokvieserien presentera sina avhandlingsplaner på ett pm-seminarium. Senast under forskarutbildningens femte termin skall doktoranden presentera ett avhandlingskapitel samt den övergripande avhandlingsplanen på ett halvtidsseminarium på institutionen. Senast sex månader före planerad disputation ska doktoranden hålla ett slutseminarium. Doktoranden bör vidare delta i minst hälften av de pm-, halvtids- och slutseminarier som hålls vid institutionen under tiden för forskarutbildningen. Vid tidpunkten för slutseminariet skall även alla kurspoäng vara avklarade – om inte särskilda skäl föreligger.

5.2.Handledning samt studie- och yrkesorientering

Den som antagits till utbildningen på forskarnivå har rätt till handledning under den tid som kan anses behövas för den föreskrivna utbildningen om 240 poäng. För varje doktorand som antas skall utses minst två handledare, varav en ska utses till huvudhandledare. Minst en handledare skall ha genomgått handledarutbildning eller av fakultetsnämnden bedömts ha motsvarande kompetens. Samtliga handledare skall inneha doktorsexamen eller motsvarande. Minst en handledare ska ha docentkompetens. Den som utses till huvudhandledare ska vara anställd vid institutionen, eller, om institutionen beslutar om det, vid annan institution eller institut inom fakulteten. Minst en handledare skall vara anställd vid institutionen. Beslut om handledare kan ändras på begäran av handledare eller doktorand eller av andra skäl.

Studie- och yrkesorientering skall ges doktoranden under utbildningstiden. Handledarna har ansvar för att orientera doktoranden om arbetsmöjligheter efter doktorsexamen.

5.3 Individuell studieplan

Före antagning ska en individuell studieplan upprättas. Den individuella studieplanen, som upprättas mellan den blivande doktoranden och dennes blivande handledare, skall innehålla en tidsplan för utbildningen på forskarnivå, en beskrivning av de åtaganden som doktoranden och institutionen har under utbildningstiden samt vad som i övrigt behövs för att utbildningen skall kunna bedrivas på ett effektivt sätt. Till studieplanen fogas en finansieringsplan som anger hur studierna år för år skall finansieras fram till examen.

Den individuella studieplanen följs upp av handledare minst en gång varje år. Minst en gång per termin skall handledare och doktorand träffas för att stämma av att studierna följer den uppgjorda planen. Det är handledares ansvar att dessa möten äger rum. Både handledare och doktorand har rätt att föreslå ändringar i studieplanen. Institutionsstyrelsens ordförande/motsvarande beslutar om ändringar i studieplanen.

Handledare skall varje termin göra en bedömning av om studieplanen följs. Doktoranden skall delges bedömningen. Vid större avvikelse från den individuella studieplanen skall prefekten informeras.

Om en doktorand i väsentlig utsträckning åsidosätter sina åtaganden enligt den individuella studieplanen, kan institutionen besluta att doktoranden inte längre skall ha rätt till handledning och andra resurser för utbildningen på forskarnivå. Innan ett sådant beslut fattas skall doktorand och handledare ges möjlighet att yttra sig.

Närmare anvisningar rörande den individuella studieplanen ges i högskoleförordningen, kapitel 6, samt i riktlinjer utfärdade av samhällsvetenskapliga fakulteten vid Stockholms universitet.

6. Kurser och tillgodoräknande

Kurserna omfattar 45 högskolepoäng på för licentiatexamen och 75 högskolepoäng för doktorsexamen. 30 av dessa utgörs av obligatoriska kurser:

a) Klassisk el. modern sociologisk teori	7,5 hp
b) Kvantitativ samhällsvetenskaplig metod	7,5 hp
c) Population development and social change	7,5 hp
d) Basic Demographic Methods	7,5 hp
e) Population processes	7,5 hp
f) Advanced demographic methods 1	7,5 hp

Dessa kurser skall tas under forskarstudiernas inledande fem terminer. Om en eller flera obligatoriska kurser eller motsvarande redan tagits vid antagningen till forskarutbildningen kan doktoranden i samråd med handledaren antingen välja att ersätta dem med icke obligatoriska kurser av motsvarande omfattning eller välja att få dem tillgodoräknande i sin forskarutbildning. Icke obligatoriska kurspoäng skall fördelas mellan specialkurser och individuell(a) litteraturkurs(er). För såväl licentiatexamen som doktorsexamen kan högst 15 högskolepoäng utgöras av litteraturkurs. Kurs i universitetspedagogik motsvarande högst 7,5 högskolepoäng kan ingå i forskarutbildningen, men då skall litteraturkursens omfång minskas med motsvarande antal högskolepoäng.

Val av specialkurser och litteraturkurs sker i samråd med handledare. Litteraturkursers innehåll fastställs av handledare eller ämnesrepresentant (professor eller t f professor). Litteraturkursen skall innehålla dels en allmän del, dels, om den studerande så önskar, litteratur i anslutning till avhandlingsarbetet. Kurser och litteraturkurs skall väljas så att kursdelen blir allsidigt sammansatt.

I samband med varje kurs anordnas individuella prov. Dessa kan vara såväl skriftliga som muntliga. Betyg på kurser som ingår i utbildningen bestäms av kursgivande lärare om denne enligt fakultetsnämndens anvisningar är behörig att förrätta examination inom utbildningen på forskarnivå, i övriga fall av ämnesrepresentant. Betyg på kurser är antingen ”underkänd” eller ”godkänd”. Utbildningens kursdel skall vara färdig innan disputation sker.

Till kursdelen av utbildning på forskarnivå i sociologi får tillgodoräknas högskolepoäng från kurser i sociologi på avancerad nivå omfattande maximalt 60 högskolepoäng. För licentiatexamen får maximalt 30 högskolepoäng tillgodoräknas. Även kurser som anordnas av annan institution eller utanför universitetet kan, efter handledares eller ämnesrepresentants godkännande,

tillgodoräknas. Kurs som är behörighetsgivande till forskarutbildningen får inte tillgodoräknas. Vid tillgodoräkning av kurser från studier före antagningen kortas den finansierade tiden i forskarutbildningen enligt principen en månads förkortning per fem tillgodoräknade högskolepoäng.

7. Avhandling och disputation

7.1 Avhandling

En doktorsavhandling skall i sin helhet utgöras av ett arbete som motsvarar 165 högskolepoäng. Avhandlingsarbetet är det viktigaste momentet i utbildningen och utgörs av ett självständigt arbete inom området sociologisk demografi. Arbetet planeras i samråd med handledare och bör påbörjas under första hälften av utbildningen men koncentreras till och slutföras under senare delen.

En doktorsavhandling i sociologisk demografi kan utgöras av antingen en monografi eller av ett antal sammanställda uppsatser (sammanläggningsavhandling). Krav på kvalitet och omfattning av forskningsinsatsen skiljer sig inte mellan de två formerna. Avhandlingen skall motsvara 165 poäng i utbildningen på forskarnivå. En sammanläggningsavhandling ska innehålla en inledande kapp samt ett antal uppsatser som var och en ska ha en kvalitet och ett omfång som motsvarar en artikel som skulle kunna godkännas vid en referee-bedömning för en internationell vetenskaplig tidskrift. I de fall även andra än avhandlingsförfattaren bidragit till en eller flera uppsatser, skall avhandlingsförfattarens insatser motsvara 165 högskolepoäng.

Licentiatuppsatsen, som skall motsvara 75 högskolepoäng i utbildningen på forskarnivå för licentiatexamen, kan på motsvarande sätt utgöras av en eller flera uppsatser med samma kvalitetskrav som ovan.

7.2. Licentiatseminarium

Licentiatuppsatsen skall, vid ett seminarium som äger rum på terminstid, granskas av en opponent med lägst doktorskompentens och som har goda kunskaper om för uppsatsen väsentliga ämnesområden och metoder. Uppsatsen skall ha funnits tillgänglig på institutionen och universitetsbiblioteket minst tre veckor innan seminariet äger rum.

För examinator eller betygsnämndens sammansättning gäller fastställda riktlinjer för licentiatseminarium vid Stockholms universitet.

Opponent och betygsättare eller eventuell betygsnämnd utses av institutionsstyrelsen/prefekten på förslag av närmast berörd ämnesföreträdare. Betyg på uppsats är antingen ”underkänd” eller ”godkänd”.

7.3. Disputation

Avhandlingsarbetet skall försvaras vid en offentlig disputation, i den ordning som föreskrivs i högskoleförordningens 6 kapitel. Avhandlingen betygsätts med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygssättningen tas hänsyn till avhandlingens innehåll men även försvaret av den vid disputationen. Opponent och betygsnämnd utses av fakultetsnämnden på förslag av närmast berörd ämnesföreträdare.

Sammansättningen av betygsnämnden och övrigt kring disputationen följer fastställda riktlinjer rörande disputationer vid Samhällsvetenskaplig fakultet.

8. Examen

Licentiatexamen uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning omfattande 120 högskolepoäng på forskarnivå. Doktorsexamen uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning omfattande 240 högskolepoäng på forskarnivå.

9. Poängschema

<u>Examina</u>	<u>Licentiatexamen</u>	<u>Doktorsexamen</u>
Uppsats/Avhandling	75 högskolepoäng	165 högskolepoäng
Kurser:		
Obligatoriska kurser	45 hp	45 hp
Specialkurser och litteraturkurser (varav max. 15 hp litteraturkurs(er))	0 hp	30 hp
Summa kurser	45 hp	75 hp

Seminarier	deltagande enligt p. 5.1	
Summa examen	120 hp	240 hp

10. Övrigt

I övrigt hänvisas till gällande lagstiftning, riktlinjer vid Stockholms universitet och vid Samhällsvetenskapliga fakulteten samt lokala tillämpningsföreskrifter.